

DOLENJSKE NOVICE

Dolenjske Novice izhajajo vsak petek; ako : : je ta dan praznik, dan poprej. : :

Cena jim je za celo leto (od aprila do aprila) 3 K, za pol leta 1.50 K. Naročnina za Nemčijo, Bosno in druge evropske države znaša 3.50 K, za Ameriko 4.50 K.

List in oglasi se plačujejo naprej.

: Vse dopise, naročnino in oznanila : : sprejema tiskarna J. Krajec nasl. :

Ob cesarjevem godu.

Sredi vihre svetovne vojske, a v zarji slavnih zmag bo obhajal v pondeljek, dne 4. oktobra, častitljivi starosta na habsburškem vladarskem prestolu, cesar Franc Jožef I. svoj god. Vsi narodi se bodo zbirali vsaj v duhu pred njegovim prestolom. Vsi bodo prihajali, vsi se mu bodo poklanjali, vsi obnovljali prisego večne ljubezni in zvestobe, ker vsi polagajo v njegove roke svojo bodočnost, polni zaupanja, da bo, ko pride zopet blaženi mir, vsem delil z blagodarno roko bogate sadove zmage in miru.

Vsi smo dolžni ob godu čestitati svojemu predobremu vladarju kot svojemu skrbnemu očetu. Zato bodo v prvi vrsti prišli voščiti voditelji narodov, ki učé ljudstvo zvestobe tudi v najtežjih dneh. Učili so narode, naj verno čuvajo sveto dedščino očetov, ki so umirali v stoletnih bojih za vero, dom, cesarja. Tu bodo voditelji, ki so ljudstva dvigali, vzgajali, edinili v ljubezni do cesarja in avstrijske države.

Prišli bodo voščiti starčki, žene in dekleta. Sami so doma, sami morajo delati tudi najtežja dela, zato se bodo bližali trudni, a veseli, saj se trudi vsak po svoji moči, da olajša vojakom težave na bojnih poljih.

In kako prisrčno bo voščilo otrok! Mnogo ne morejo pomagati, a tembolj pohajajo v cerkev in s sklenjenimi ročicami molijo pred vsem za dobrega cesarja, da bi ga Bog varoval in mu dal zmago nad vsemi mnogostevilnimi sovražniki, za domovino, da bi jo Bog čuval in blagoslavljal; za vojake molijo, da bi jih Bog po slavni zmagi srečno pripeljal pod domačo streho.

In še tisočere vrste najbolj dragih bodo prišle, ki so skoro okrog in okrog ob mejah avstrijske države, da jo varujejo pred krivičnim in nenasitnim sovražnikom. Resni bodo tu in malobesedni, a njih srca bodo govorila: kri in življenje za Tebe, svitli vladar. To je pač najlepše voščilo preljubljenemu vladarju! A premnogo teh

jih leži v tuji zemlji, s krvjo so zapečatili svojo zvestobo.

Presvitli naš cesar je pač dobro poznal požrtvovalno ljubezen, ko je pisal manifest svojim narodom: „Jaz zaupam svojim narodom, ki so se v vseh viharjih vedno v složnosti in zvestobi družili okoli Mojega prestola in ki so bili za čast, velikost in moč domovine vedno pripravljeni za najhujše žrtve.“

Da, narodi bodo občudovali in voščili sivolasemu starčku na avstrijskem prestolu ob tem slovesnem dnevu! Občudovali ga bodo in zahvaljevali Boga, da jim je dal takega cesarja. Tudi Slovenci se pridružujemo drugim narodom avstrijskim. Kri naših mož in sinov dokazuje našo zvestobo. Taki smo, taki bomo. Zvestoba je naša dedščina, zvestoba je naša svetinja! Kakor je bilo, tako tudi bo bilo srce vladarjevo za Slovence.

Zato se zglašajo tudi Slovenci ob cesarjevem 85 desetletnem godu kličeči iz tisočerih src:

Složno torej vsi pošljimo
vročo željo do neba:
Živi cesar, domovina,
večna bode Avstrija!

Umetna gnojila za jesensko gnojenje.

Vojni čas je obrnil tudi razmere v dosedanji trgovini in porabi umetnih gnojil. Tomasove žlindre, ki se je v zadnjem času tako priljubila zaradi ugodnega svojega učinkovanja, ni več; manjka nam pa tudi drugil gnojil, manjka nam čilskega solitra in amonijevega sulfata. Na mesto Tomasove žlindre je stopila sedaj kostna moka, ki se je pa izdatno podražila. Namesto prejšnjih 10 K stane kostna moka v Ljubljani 18 K. Druga umetna gnojila so se tudi podražila, ker so se tudi proizvajalci stroški za nje dvignili. Kaj nam je storiti? Ali naj še naprej rabimo umetna gnojila ali ne?

Ugodni vpliv, ki so ga imela umetna gnojila na zboljšanje naših pridelkov v

zadnjih letih, nas sili, da rabimo umetna gnojila tudi še naprej. Zlasti se morajo k njim zatekati posestniki, ki bodo pridelali kaj manj domačega gnoja (ker se jim je morda število živine v zadnjem času znižalo). Kolikor manj je domačega gnoja, toliko bolj ga je treba nadomestiti z umetnimi gnojili. Priporoča se pa poraba umetnih gnojil tudi povsod, kjer se je tako gnojenje v zadnjih letih vpeljalo in kjer se je dosedaj dobro obneslo. Res da so stroški za umetna gnojila večji kakor pred vojno, ali pomisliti moramo, da se je vzdignila tudi vrednost enemu in drugemu pridelku. Vsak bo pa sicer sam najbolje vedel, ali mu kaže po dosedanjih izkušnjah, da se še naprej zateka k umetnim gnojilom, ali mu pa bolje kaže, da se omejuje na domača gnojila.

Glede kostne moke je povedati, da je prav dobro nadomestilo za Tomasovo žlindro. Ker je dražja, jo tudi manj potrebujemo. Za en mernik posetve jo rabimo 20 do 30 kg, za eno oralo (joh) tedaj 100 do 150 kg. Poleg kostne moke je vzeti tudi kalijevo sol in sicer za en mernik posetve 15 kg ali za eno oralo 75 kg. S kostno moko se gnoji tako kakor s Tomasovo žlindro, tako da ni o tem kaj posebnega povedati. Danes se priporoča, da rabimo umetna gnojila tudi za zimsko strn, posebno za pšenico, ker postaja pšenica čim dalje večjega pomena za naše kraje, kajti vse kaže, da se bo treba bolj in bolj vračati nazaj k pridelovanju žita, ki ga rabimo za vsakdanji kruh. — Potrebna kostna moka se lahko potrosi pred zimo po zeleni pšenici, če se tega ni ob setvi storilo. Kostna moka vpliva ugodno na večjo rodovitnost, slično kakor superfosfat pri ajdi.

Pa tudi za naše vinograde je kostna moka dobra in jo kaže v tem slučaju tudi jeseni podkopati s kalijevo soljo. Za eno oralo vinograda je vzeti 100 do 150 kg kostne moke in 75 kg kalijeve soli. Komur količkaj kaže, da si pomaga z umetnimi gnojili, naj jih naroči, kajti brez gnoja se danes zastoj pehamo za boljše pridelke. Če nimamo dosti domačega

gnoja, moramo segati po umetnih gnojilih, če so tudi dražja kakor prej. Slej ko prej ostane merodajen čisti dohodek, ki ga imamo pri gnojilih! R.

Škropljenje trt v prihodnjem letu.

Brez dvoma bo našim vinogradnikom delalo v prihodnjem letu največ preglavice škropljenje trt proti peronospori.

Kakor vse kaže, bo zelo težko dobiti potrebno galico in še ta bo zelo draga. C. kr. kmetijska družba kranjska, ki že po dolgo vrsto let preskrbuje vinogradnikom galico, naznanja vinogradnikom, da jim bo skušala preskrbeti potrebno galico, ako jo takoj naroče in naprej plačajo. Cena je začasno določena s 3 K 50 h za kilogram, če bo stala več, bo doplačati, če manj, se bo denar vrnil.

Vsak pameten in marljiv vinogradnik bo galico takoj naročil. Cena je sicer res visoka, a pomagati ni mogoče, ker galice in bakra, iz katerega se galica izdeluje, primanjkuje, in če se bo dobilo galice tudi še kaj pozneje, o čemer zelo dvomim, dobila se bo le pri špekulantih po dvakrat višji ceni.

Kdor pa pravi, da vinograda raje škropil ne bo, ta mora biti tudi pripravljen na to, da mu bo bolezen vinograd uničila.

Bolj kakor letos bo pa treba z galico, ki je tako draga, štediti. Podpisani je v tem listu in pri predavanjih opetovano pojasnjeval, kako se lahko z galico varčuje in dokazal, da se izhaja lahko s polovično množino galice že s tem, ako se drugo polovico galice nadomesti z veliko cenejšim galunom, ki se dobi v Avstriji v zadostni množini.

Poskušnje v državnih trtnicah so letos dokazale, da trikratno škropljenje z Martinijevo zmesjo, ki obstoji iz pol kilograma galice, pol kilograma galuna, približno 1 kg vgašenega apna v 100 litrih vode, trte lahko popolnoma obvaruje proti peronospori, ako ga le pravočasno izvršimo. Na ta način si tedaj prihranimo polovico

LISTEK.

V lazaretu. Spisal F. C.

Avgustovo solnce je sipalo svoje tople pramene skozi visoka okna dvorane, ki so jo pripravili za vojni lazaret, ravno na njegovo posteljo. Pomežikovanje je odpiral oči, pa jih takoj zopet zapiral, ves izmučen. Misli so mu uhajale na vse strani, težko jih je bilo osredotočiti na eno samo točko. Prvo delo, ki so ga storile, je bilo, da se je osvestil, da je sploh še tukaj. Cogito, ergo sum! se je hipoma spomnil izza časa svojih dijaških let. Moral je še uganiti, kaj in kje je bil, in to je bilo bistveno težje. Počasi se mu je jasnilo, da je živel nekje v neki ljubljanski vili mlad sodnik, ki mu je bil pač docela podoben. In ta mladi sodnik je oblekel v vroči naglici svojo oficirsko uniformo, ko je završal po Avstriji glas o mobilizaciji, in je odhitel pod zastavo svojega polka. Mlad sodnik se je pisal Orešek Nace. Tako daleč je prišel. Sedaj je šlo še samo za zadnje vprašanje.

Odprl je oči in videl, da leži v beli, snažni postelji, in da leži v isti dvorani precejšnje število ranjencev. Čul je stokanje in bodreče besede, opazoval je sestro Rdečega Križa, ki je stopala z neslišnimi koraki semtertja med posteljami, in tedaj je videl naenkrat zopet vse jasno pred očmi. Kako so stali v najhujšem bojnem trušču, ogroženi od trikratne premoči Rusov, in kako so vzdržali sovražni naval, čeravno so padale okrog njih granate in so jim žvižgale krogle okrog ušes. Kako so padali tovariši desno in levo kraj njega in kako sta vstala hipoma pred njim dva Rusa z nasajenima bajonetoma, hoteč ga prebosti. Z enim je bil takoj gotov; toda še predno se je mogel obrniti k drugemu, je začutil udarec — takoj potem pa mu je bilo, kakor da bi se mu pogreznila tla pod nogami. Noge so postale kakor mehke cunje, ki so plavale pod njim in ga vlekle s seboj... Izza tistega trenutka ni vedel ničesar več.

Počasi se je začel premikati, hoteč najti svojo rano. Noge je lahko premaknil, toda ko je hotel dvigniti roke, je prešinila

njegove prsi neizrečena bolečina. Vkljub temu pa se je oddahnil nekam veselo kakor matematik, ki je rešil pravilno svojo nalogo. Ni bil več med dvema svetovoma plavajoč nesvesten nekaj, bil je človek, ki je dal lahko o svojem položaju račun; to ga je navdalo z nekim neskončnim veseljem.

Ležal je in gledal naokrog. Kako strašno je izgledal njegov sosed na desni strani! Glavo vso v obvezah, noge povezane, prepadli obraz izobličeni vsled groznih bolečin! In tovariš na levi. Noge so mu gledale izpod odeje kot kaka stvar brez vsake oblike. Gotovo je bila to kaka preklicana karteča, ki mu je zmlela ude v kašo... Več ni videl, saj ga je to dovolj utrudilo; toda pri tem je mislil z nekim občutkom hvaležnosti: še dobro se mi je godilo! Ležim tukaj z zdravimi udi v snažni postelji, samo s to malo bolečino v prsih.

K postelji je prihitela sestra, deklica pri petindvajsetih letih, z očmi, ki so videle že mnogo bolečin, in ko še vseeno ohranile usmiljenje do človeštva.

„Želite česa, gospod poročnik?“

Čudno, kako težko mu je postalo govorjenje! S težavo je izpregovoril: „Pisati domov!“

Rekla je ljubko: „Ali ne bi jaz lahko opravila to mesto Vas? Gospod zdravnik nima nič rad, če se bolniki nepotrebno trudijo. Pozneje, ko Vam bo že boljše, boste pa sami pisali.“

„Toda saj mi ni nič hudega“, je rekel, in se malo čudil, da mu prihaja sapa tako v sunkih iz prs.

„Seveda, seveda! Ali naj grem po pero in papir? Počasi mi boste narekovali, pa bova že napisala. Saj ste še v rekonvalescenci in trebate silno malo napora!“

Takoj je prinesla papir in pero, se vsedla na posteljo, uho nagnjeno tik njegovih ust.

Narekoval je: „Ljuba mati, imam se dobro. Zmagali smo! Ležim v lazaretu, lahkoranjen...“ Pogledal je vprašujoče sestro. „Strel v leva prsa“, mu je pomagala ta, „postrežbo imam izvrstno, žalost pa me obhaja ob pogledu na veliko bedo okrog

drage galice, ker drugo polovico nadomestimo z galunom. Škropiti je pa vselej rajše večkrat, z manj močno galico kot narobe, kakor imajo mnogi vinogradniki v navadi. Najprvo se ljudje vedno s škropljenjem obotavljajo in še-le ko se trta začne paliti, škrope dva- do trikrat z jako močno galico. Ker pa je prepozno, tudi to škropljenje dosti ne zaleže. Taka nemarnost mora enkrat prenehati. Škropite le trikrat, ampak pravočasno, pa morate trto obvarovati pred paležem.

Prvič je škropiti z godaj, ko požene trta dobro ped dolge mladike. Tedaj vzamemo pol kilograma galice, pol kilograma galuna in apna. To škropljenje gre hitro od rok, ker so trte majhne, malo galice se porabi in vendar je najbolj važno.

Drugo škropljenje mora slediti čez 14 dni, najboljše tik pred ali tudi med cvetjem. Tu vzamemo lahko, če je imamo, malo močnejšo galico, ne pa čez 1 kg galice in 1 kg galuna na 100 l vode. Apna se vzame vedno le toliko, kolikor ga je treba, da se odvzame galici in galunu kislina. To nam najbolj zanesljivo pokaže reagenčni papir, katerega naj se vsak napreden vinogradnik poslužuje.

Tretje škropljenje se izvrši kakor tri tedne po drugem, tedaj potem, ko so jagode debele kot proso ali grah, z enako močno galico.

(Konec pribodnjic.)

Modra galica za leto 1916.

Modra galica se mora takoj naročiti in takoj plačati. Cena 1 kilogramu je 3 K 50 h. Ta cena je pogojna, ker se lahko še kaj dvigne ali pa tudi zniža, v katerih slučajih bo še kaj doplačati ali se bo pa preostanek vrnil. Tako se glasi razglas Kmetijske družbe v zadnjem „Kmetovalcu“.

Ker je postala galica življenskega pomena za naše vinograde, se ne moremo veliko premišlevati! Kdor hoče vinograd ohraniti, ta ve, pri čem da je in kaj mu je storiti. Stroški za škropljenje postajajo pa naravnost ogromni. Samo okoliš novomeške kmetijske podružnice potrebuje 2 vagona galice. To stane 70.000 K! Predno se bo pričelo spomladno delo po naših vinogradih, predno vemo, kaj bo s prihodnjo letino, pa že 70.000 K izdatka samo za modro galico! Ni nič čudnega, če se cena vinu bolj in bolj dviguje. Noben pridelek ni tako izpostavljen slučajnostim in tolikim sovražnikom kakor vinski pridelek. Sedaj pa še tako ogromni stroški za to pogubno peronosporo! In vendar se jih ne moremo in ne smemo otresti, kajti gre se za nadaljni obstanek naših vinogradov!

Pozivljamo zaradi tega naše vinogradnike, da se takoj oglašijo s svojimi naročili, da ne bo prepozno. Neprijetnih izkušenj

imamo sedaj že dosti, če se galica o pravem času ne naroči. Posamezni vinogradniki iz naših vasi naj se skupaj združijo in naj galico naroče v množinah po 50 in 100 kg in naj jo naročujejo potem svojih županstev oziroma župnih uradov. Obračamo se zaradi tega na vsa naša županstva in župne urade s prošnjo, da grede vinogradnikom na roko in da sprejemajo njih zaokrožena naročila na 50 in 100 kg. Nabrana naročila naj se potem pošljejo naprej, v novomeški okolici na kmetijsko podružnico v Novem mestu, ki je tudi doslej vsa leta posredovala to dobavo v prid našim vinogradnikom. R.

Gospodarske drobtine.

Zadnja slana dne 22., 23. in 24. septembra je napravila veliko škodo pri ajdi po vseh nizkih legah. Ajda je obetala letos bogat pridelek, ker se je v zadnjem času močno popravila. Sedaj jo bomo pa komaj toliko dobili, da je bo za seme dosti. Škoda je toliko občutnejša, ker smo navezani na ajdin pridelek in ker je letos ves žitni pridelek zasežen.

Koliko nas bo veljala peronospora? Zatiranje peronospore po vinogradih nas stane ogromnega denarja, tako da nastane resno vprašanje, ali se bodo ti izdatki povrnili ali ne. Samo za galico bo treba letos šteti tričetrt milijona kron! To so strašne številke! In ta denar je položiti za galico že sedaj, tričetrt leta prej predno se bo galica sploh rabila. Če ima tako naprej iti, bo marsikateri vinogradnik omagal pod težo stroškov, ki jih nalaga vinogradniško delo!

Pokladanje divjega kostanja. Divji kostanj je trd in grenak. Vendar ima veliko vrednost za krmo in je prav, če ga dajemo naši govedu. Z njim ustrezemo zlasti delavni in pitavni govedu. Dokler je nov (frišen), se lahko kar tak poklada. Suh kostanj pa se mora drobiti, da ga živina lahko uživa. Najbolj je, da se mu živina privadi po malem, dokler je mlad in nov. V pričetku naj se zreže, pozneje pa cel poklada. Grenčice mu ni treba nič jemati, ker mu je potrebna, da ga živina raje žre in da ga bolje prebavlja. Če mu je živina vajena, se ga lahko daje po pol do enega kilograma na odraslo govedo. Živina se po kostanju dobro redi, dobi okusno meso in svetlo dlako.

Letošnje češplje so se drago prodajale. Mernik češpelj je bil po 3 K in 3 K 20 h, pa tudi še dražje, dasi blago samo na sebi ni bilo letos kaj prida. Za češplje so se pulili večji žganjarji, ki so jih hitro pokupili in odpeljali, predno so mogle češplje dobro dozoreti. Vse prezgodaj! Naj bi se vendar počakalo, da bi bile češplje bolje dozorele.

Belokranjski - vestnik.

Iz Adlešič 23. septembra. Zadnji čas smo izvedeli zopet o dveh naših vojakih-ranjenih s severnega bojišča. Matija Črnič, črnovojnik, posestnik iz Bednja h. št. 23., pisal je svoji ženi, da je bil 1. septembra ranjen v ramo na levi strani, a menda ne hudo, in da leži v neki bolnici na Ogrskem. Med drugim je pisal tudi: „Jaz sem Boga molil, da me naj varuje in Mater božjo in obljubil sem se na Brezje, in me je varovala smrtna nesreča. Nikakor si nisem več pisal življenja. Ravnotako so kroglje švigale, kakor dež, da se Bog smiljuj čez nas vojake. Da nas Bog ne varuje, bi bilo slabo.“

Miko Črnič, fant, črnovojnik iz Bednja h. št. 10. pa je pisal svoji materi, da je bil ranjen Peter Jankovič, posestnik iz Bednja h. št. 3. In naš sanitejec Miko Novak iz Sel pa je pisal o njem, da je ranjen v trebuh.

Pri nas se je pojavila pred nekaj tedni nova bolezen na sadnem drevju, posebno na slivah (češpljah), da je listje počrnelo, kakor bi ga kdo s sajamimi posipal. Isto bolezen sem opazil tudi na leskovini in trtah v svojem vinogradu in to dozdej na štirih trtah, vseh kraljevinskih. Opazil sem pa tudi, da so ravno te trte močno napadene od kaparjev. Isto sem opazil tudi na leskovini in deloma tudi na slivah. Na trtah je pa tudi grozdje počrnelo in list odpada. — Danes smo imeli pri nas prvi mraz, zlasti po dragah in nižjih legah. Toplomer je kazal zjutraj ob 6. samo + 4 C.

Domače in tuje novice.

Vojna poroka. Milostljivi gospod prošt dr. Seb. Elbert je v ponedeljek, 27. septembra ob 10. uri dopoldne poročil v kapiteljski kapeli gosp. dr. Ernsta Spork, c. in kr. poročnika v rez., drugače pri nadsodišču v Gradcu, z gđ. Hildo Hastreiter, hčerko tukajšnjega vojaškega štacijskega poveljnika c. in kr. nadporočnika v rez. in c. kr. rač. svetnika v Gradcu gospoda Jožefa Hastreiter. Kot pričista prisostovala nevesti gospod stotnik Avgust pl. Scala in ženinu nevestin oče gospod Jožef Hastreiter. — Želimo obilo sreče!

Odlikovan. Dne 26. t. m. je bil odlikovan, v rezervni bolnici Usmilj. bratov v Kandiji, g. praporščak Mirko Erhartič z bronasto svetinjo za njegovo hrabrost pred sovražnikom na dobrdolski planoti. V ta namen je bila pred vhomom v bolnišnico postavljena cesarjeva soha, okrašena z zastavami in cveticami. Ob 10. uri dopoldne je c. in kr. štacijski poveljnik, g. nadporočnik Hastreiter, v navzočnosti

častnikov iz rezervne bolnice Nagy-ki-kinda, konventa Usmiljenih bratov in pa bolnih vojakov po kratkem in vznešenem nagovoru pripel odlikovancu zaslužno mu svetinjo. Pri tej priliki se je vojaštvo spominjalo presvitlega vladarja, kojega je med burnimi živijo- hoch- in eljen- klici počastilo ob zvokih cesarske himne.

Zahvala. Vojaki bolnišnice Usmiljenih bratov se iskreno zahvaljujejo gosp. praporščaku Mikotu Erhartič, ki jim je, povodom njegovega odlikovanja, podaril tri sodčke pive.

C. kr. okr. šol. svet v Novem mestu je pripustil abiturijentinjo Cirilo Golia kot poizkusno kandidatko na petrazredni dekliški šoli v Novem mestu.

Za ranjence je daroval Rdečemu Križu v Novem mestu g. Franc Tome, lesni trgovec v Ljubljani, in sicer za cesarjev rojstni dan 20 kron in za cesarjev god 10 kron. Bodi izrečena prisrčna zahvala plemenitemu dobrotniku!

Pogreša se nadporočnik 17. pešpolka, g. Pavel Golia. Po poročilih, došlih iz vzhodno gališke vojne črte, je bil v hudih bojih 13. tega meseca od velike sovražne premoči zajet in se sedaj najbrže nahaja v ruskem vjetništvu. Kedar se sam oglasi, bomo poročali.

Dolenjski vlak zvečer vozi sedaj iz Ljubljane južnega kolodvora ob 7. uri in 6 minut; v Novo mesto pride ob 9. uri in 59 minut, torej ob 10. uri. — Iz Novega mesta pa pojde večerni vlak ob 6. uri in 6 minut in dojde v Ljubljano ob 9. uri. Pri drugih vlakih ostane poprejšnji vozni red.

Obsojen je bil radi pregreška ponovnega navijanja cen — prodajal je mernik stare pšenice iz leta 1914, ki je bila po 6 K, po 15 K, pri okrožnem sodišču v Rudolfovem Janez Bregar p. d. „Bregarček“ na 14 dni zapora in 500 K globe. Kazni so precej hude; prva v znesku 30 K ni izdala, druga pa menda bo.

Vpoklic 43- do 50 letnih črnovojnikov pod orožje. Dunajska koresp. „Avstria“ poroča, kakor posnamemo po „Slovenec“: Pred dnevi so se posvetovali voditelji vseh agrarnih strank o odgoditvi vpoklica 43- do 50 letnih črnovojnikov, dokler se ne končajo jesenska dela na polju in o dopustih glede na jesensko poljsko delo, trgatav in pobiranje sadja. Odposlanstvo je posredovalo pri ministrskem predsedniku, deželnoobrambnem in vojnem ministru. Grof Stürgkh je odposlanstvo obvestil, da se bodo vojaški činitelji z vsemi vprašanji temeljito pečali. Deželnoobrambni minister bo skupno z vojnim ministrom odredil, da dobe vojniki za jesensko delo 14 dnevni in mogoče tudi tritedenski dopust ali pa, da jih oproste do treh mesecev od vojaške oziroma črnovojniške službe. O vpoklicih poroča c. kr. korespondenčni urad:

mene. Da bi ti videla, v kakšnem žalostnem stanju se nahajajo moji tovariši — toda boljše je, da ne vidiš tega. Da sem jo tako poceni odnesel, ko sem se vendar nahajal v najgostejšem dežju krogel, se mi zdi pravi čudež. Upam, da zapustim v kratkem lazaret...“ Zopet je pogledal vprašujoče sestro... „V dveh ali treh dneh“, je dejala ta, toda ni ga pogledala pri tem v oči, temveč povsila jih je globoko nad pismo. „Neskončno se veselim svidenja, toda to ti povem, mamica, ko ozdravim, moram zopet nazaj v fronto. Vsak dan in mož je dragocen. Torej tudi tvoj Nace, ki te pristrčno pozdravlja.“

Izmučen je ležal in sopol težko... Sestra ga je pogledala.

In tedaj je hipoma občutil, kako čudna slabost se pooblašča njegovih udov, se razliva po njem, ga popolnoma objemlje, in potem ni hipoma vedel ničesar več...

Ko se je prebudil iz globoke nezavesti in je bil še preslab, da bi odprl trepalnice, je čul govoriti dvoje glasov, osorno moško in tiho, na šepetanje navajeno sestro...

„Neumnost je bila to, sestra. Enostravno, privolili bi mu ne bili.“

„Mislila sem, da to ne bo nič izpremenilo njegovega stanja, in toliko mu je bilo na tem. Za sorodnike pomeni to tudi nekaj neskončno velikega.“

„To so sentimentalna razmotrivanja, ki niso za zdravnika, ne za strežnico. Na nas je le toliko, da vzdržujemo kolikor mogoče dolgo življenje v telesu.“

„Čemu, gospod doktor? Zakaj podaljševati utripanje plamena, ki tako kmalu ugasne?“

„Radi te stvari si belijo glave že stoletja veliko pametnejši ljudje ko sva midva. Mi nimamo drugega dela, ko opravljati svojo dolžnost. Torej, sestra, izpolnite mu kolikor mogoče njegove želje, pa nič več, in obvestite njegove sorodnike, če ne stanejo predaleč, kajti morda še štirindvajset ur ne bo več trajalo!“

Šel je.

Nace Orešek je začutil v sebi neko globoko pomilovanje. O kom sta neki go-

vorila! Gotovo o ranjencu na sosednji postelji, čigar pretresujoče ječanje je žalostilo in kalilo njegovo veselje nad ozdravljenjem.

Odprl je oči in poklical sestro k sebi.

„Povejte mi, sestra, ravno sem čul, kar ste govorili s štabnim zdravnikom...“ Nekak strah je preletel blede lice deklice.

„Sestra, kdo je ta ubogi revež, ki mu gre tako slabo? Denar imam, in lahko mu še napraviva kako veselje.“

Sestrin obraz je postal zopet miren.

„Vam res ne smem povedati, toda bodite prepričani, da mu ne bo ničesar manjkalo! Toda preje ste pozabili povedati naslov svoje matere...“

„Gospa Orešek, Ljubljana, Gosposka ulica 39.“

Zapisala je, toda vedela je, tudi brez zdravnikovih besed, da je bilo brez pomena, poklicati družino; saj ni preživel več naslednjega dne. Že ko so ga našli s težkim pljučnim strelom, je bil že skoro izkrvavel, in to poslednje vsplapolanje življenske moči se je zdelo kot nekak čudež.

Pismo je hotela skrbno shraniti in ga poslati pozneje kot zadnji spomin ubogi materi.

Ure so šle. Ležal je v polsnu, pod uplivom morfija, ki mu ga je dala sestra. Toda zapazil jo je vseeno, če je prišla včasih k njegovi postelji, pogladila njegove blazine in mu zbrisala s čela z robcem znojne kapljice. Dihanje ga je mučilo vedno bolj. Čudni občutki strahu so se ga pollaščali... In prišla je noč...

Proti jutru je postal naenkrat zelo nemiren. Bilo mu je, kakor bi moral zadahiti... grgrajoč glas je priklical sestro k njegovi postelji. Prišla je ravno prav, da ga je podpirala pri strašnem krvnem navalu.

Z velikimi, začudeno vprašujočimi očmi jo je pogledal, toda kmalu se je pomračil njegov pogled, grgranje je prihajalo vedno slabše in slednjič popolnoma utihnilo.

Previdno je položila sestra mrtvo truplo nazaj v blazine.

Umrl je, ne da bi izvedel, kdo je bil ubogi revež, ki mu je hotel še pred smrtjo izkazati neko ljubeznjivost...

Dunaj, 24. septembra. V Avstriji pri prebiranju potrjeni avstrijski in ogrski črno-vojniki rojstvenega letnika 1897., to so osemnajstletni, bodo morali odriniti pod orožje 15. oktobra 1915. Tozadeven razglas se razglasi te dni. V istem roku, torej 15. oktobra 1915. morajo pod orožje tudi leta 1897. rojeni pri prebiranjih kot sposobni spoznani bosensko-hercegovinski obvezanci. Približno sredi meseca novembra, kakor je to razvidno iz tozadevnega razglasa, bodo pozvani pod orožje pri novem prebiranju rojstnih letnikov 1873. do 1877., potem letniki 1891., 1895. in 1896. za orožje sposobni črnovojniki. Nato pridejo še-le glede na vstop pod orožje v poštve 43. do 50. letniki in se z vso verjetnostjo lahko sklepa, da jim ne bo potreba pred koncem novembra odriniti pod orožje.

Odlikovanje. Srečko Mejak, davčni asistent v Novem mestu, ki službuje že od prve mobilizacije naprej kot računski podčasnik pri c. in kr. vojni bolnišnici št. 9/3 je odlikovan z srebrnim zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje. — Naše najpriskrnejše čestitke!

Umrli v mesecu septembru: 1. septbr. Mathias Kiliček; 3. septembra Karol Kandra; 6. sept. Raimund Ringhofer in Zsigmond Ökrös; 7. septbr. Teodor Farkas; 24. septembra Ivan Vraues-Novak; 29. septbr. Josip Čehulič. — Naj počivajo v miru!

Mestna hranilnica v Novem mestu. V mesecu septembru 1915 je 181 strank vložilo 148.525 kron 64 h, 125 strank vzdignilo 81.741 K 92 h, torej več vložilo 66.783 K 72 h. Stanje vlog 3.875.682 K 44 h. Denarni promet 499.080 K 40 h. Vseh strank bilo je 814.

Pozor, hišni posestniki! V svrhu odmere hišne najmarine mora vsako leto vsak hišni posestnik svoje najemnike v roku, določenem od deželne finančne oblasti, prijaviti pristojni davčni oblasti (okrajnemu glavarstvu). Pod to prijavo spada brez izjeme vsaka oddaja v najem. Vsi tisti, ki tej določbi ne vstrežejo, imajo poleg naknadnega davka še pričakovati visoke denarne kazni. Torej naznanite takoj svoje najemnike, če tega dosedaj še niste storili, zlasti tisti, ki še niste imeli najemnikov, pa imate sedaj begunce na stanovanju.

Z južnega bojišča d. 13./9. 1915. piše g. Jos. Judnič: „Danes tukaj, jutri tam“, po tem pravilu se navadno ravna naše življenje. Potem, ko smo vzadnjič vrgli Ruse iz njih pozicij ob Dnjestru, bilo je 9. avgusta zjutraj, ko je naša stotnija prva prekoračila sovražni strelni jarek. Od naše stotnije je bila že zvečer poslana patrolja trideset mož pod povelj. g. kadeta Kastnerja, ki je, žal, drugi dan padel. Med temi sem bil tudi jaz in mi smo se ponoči približali do 200 korakov, kjer smo se zakopali. Ponoči je naš topovski ogenj tako učinkoval na Ruse, da so bili zjutraj vsi preplašeni in tekali ob strelnem jarku. Ko smo tedaj mi naskočili, so postavili belo zastavo in se večina pustili vjeti. Tako so nam hiteli nasproti in moleli roke v pozdrav, da smo komaj šli naprej. Mnogi so nam klicali, da je zdaj konec vojske; za njih kot vjetnike je seveda konec, toda mi imamo še važno opravilo, da naučimo še našega verolomnega zaveznika, da bo vedel, kaj je mož-beseda. Nekoliko si je že opekil svoje grabežljive prste, tako, da lahko spozna, da poceni si ne pustimo jemati naše zemlje! Mi smo sedaj v gorah, kjer nam vedno granate žvižgajo nad glavami, naše in sovražne, katera se semtertja tudi med nas zgubi. Kakega večjega boja tu še nismo imeli, ker se sovražnik menda ne upa k nam! Prejmite mnogo najlepših pozdravov!

Kako je zavijati vojnopoštne pošiljatve. Kljub opominom poštne uprave ljudje še vedno pošiljajo slabo zavite ali nepravilno opremljene pakete na bojišče. Posledica je, da se mnogo pošiljatev pokvari in poleg tega še druge, ali pa, da se izgubi naslov in se pošiljatev ne more

dostaviti. Bodi torej ponovno poudarjeno: Sveže mehko sadje kakor: hruške, češplje, breskve, grozdje, potem surova jajca naj se raje sploh ne pošiljajo na bojišče. Med in druge tekoče ali tajajoče se užitne stvari naj se pošiljajo izključno le v pločevinastih posodah, ki se trdno zapro; pokrovi, ki se samo pritisnejo v posodo, niso dobri, ker se tekom prevažanja radi odpro. Mezga (marmelada) naj se ne pošilja v golih papirnih posodah, marveč iz lepenke in jo krog in krog obdati z valovitim papirjem. Ako se zavoj ovije z oljnim papirjem, naj se naslov napiše na ovojni papir sam, ne pa prilepi, ker naslovni listek v največ slučajih z oljnega papirja odpade. Isto velja za pločevinaste posode, ki naj se zato zavijejo v močan papir, dobro zvežejo z vrvico in napiše naslov na ovoj sam. Poštni zavodi imajo nalogo da brezpogojno zavrnejo vse pošiljatve, ki niso pravilno opremljene.

Izobraževalna knjižica. Izšel je ravno kar tretji zvezek te izobraževalne knjižice v zalogi „Tiskovnega društva“ v Kranju. Vsebinska mu je: 1) Beli vrabec (Hybašek); 2) Iz Letopisa ljubljanskih jezuitov (Koblar); 3) Pred sto leti (Koblar); 4) Farovška Loka pod Kranjem (Koblar). Ker je ta zvezek posebno zanimive vsebine, ga tembolj priporočujemo v nakup. — Cena zvezku je 40 vinarjev s poštnino vred in se dobiva v gori imenovanem založništvu v Kranju.

Opozarjajte ljudstvo na loterijo „Slovenske Straže!“ Nujno prosimo vse, ki žele, da onim, katerim je loterija „Slovenske Straže“ namenjena, pripravimo lepše dni, da takoj v svojem delokrogu na primeren način opozore ljudstvo na veliko loterijo „Slovenske Straže“. Obračamo se s to prošnjo posebno na velečastite župne urade in na naša slavna županstva. Par priporočilnih besed z ozirom na blagi namen podjetja bi rodilo bogate sadove. Mnogo lahko store tudi veleč. gg. voditelji naših Marijinih družb, ki naj bi pomagale razširjati srečke med ljudstvo. Storile bodo s tem plemenito delo za one, ki so se in se žrtvujejo za domovino. Vsak posameznik naj nujno pomaga, da bo uspeh loterije „Slovenske Straže“ tako lep, kakor je lep njen namen. Žrebanje je nepreklicno že 26. oktobra!

Raznotero.

Najstarejša žena na svetu je umrla 19. avgusta na Rusko-Poljskem. Imenovala se je Fajga Kržak in je bila stara 120 let; do zadnjega časa je bila zdrava in dovolj čvrsta. Rojena je bila leta 1795 in zapušča 148 potomcev.

Najstarejši mož na svetu je ribič Abel Eliassan, ki živi v Norvegiji in šteje sedaj 119 let, ker je bil rojen l. 1796. Norvegija slovi sploh kot dežela najstarejših ljudi. Mož je čvrst in zdrav in še prav dobro vidi. Živel je pod vladno deveterih norveških kraljev in je bil trikrat poročen; tretjič se je oženil v 96. letu svoje mladeniške dobe. Norveginje morajo biti pač dobre žene, ker sladijo staremu Abelnu tako dolgo življenje.

Lov na belega medveda. Ravnateljstvo zverinjaka v Budimpešti je obsodilo na smrt velikega belega medveda Bosko, ki se nahaja v zverinjaku, ker je prehrana tega medveda združena s prevelikimi stroški, kajti živi se le samo od ribjega olja. Ravnateljstvo je razpisalo na dražbi lov na medveda. Le tisti lovec, ki bo ponudil največjo svoto, bo smel ustreliti belega medveda. Za plačilo in za spomin bo pa dobil belo medvedovo kožo ustreljenega medveda.

Poglavar ogrskih ciganon umrl. V Hipolitu na Nižje-Avstrijskem je umrl poglavar ogrskih ciganon, cigan Karol Fröhlich v starosti 60 let. Pogreba se je udeležilo ua tisoče ciganon, ki so metali v grob

umrlemu poglavarju razne novce iz bakra, nikla in srebra.

Kolera v Trstu ponehala. Po zaslugi strogih oblastvenih zdravstvenih odredb je smatrati kolero v Trstu za premagano; zadnje dneve ni bilo nobenega novega slučaja več. Vsega je obolelo na kolero v Trstu 78 oseb, izmed katerih je 28 umrlo. Trdi se, da so kolero zanesle v mesto kmetice iz okolice z mlekom, zelenjavo, sadjem in drugimi živili. L. 1911. je bilo v Trstu 38 slučajev kolere, med njimi 11 smrtnih.

14 bratov v vojni! — „Reichspost“ je prinesla sledečo redko vojno zanimivost: „Neka dama, ki požrtvovalno deluje od vsega začetka vojne v neki dunajski bolnišnici kot prava samaritanka, nam piše: Ko sem nekoč obiskovala svoje drage vojaške ranjence, sem se nekoliko bolj pomudila pri nekem mladem vojaku, ki je bil doma iz okraja Essen ob Renu. Pri-povedoval mi je, da ga je sovražna kroglja zadela v vrat, a je zopet odfrčala od njega, ne da bi ga smrtnonevarno poškodovala. Jaz mu nato začudeno rečem: „No, to imate pač dobrega angelja varuha!“ On mi je radostno pritrtil. Z vidnim veseljem mi je tudi potrdil, da še ima stariše. Ko sem ga vprašala, če ima tudi kaj bratov in sester, mi urno in veselo odgovori: „Da, da, in še prav veliko jih imam! Nas je 14 bratov in tri sestre in vsi imamo eno in isto mater.“ Vprašam dalje, če je morda tudi kateri drugi brat v vojni, nakar mi odgovori: „Vseh 14 nas je danes v vojski in še nobeden ni bil ranjen, razven mene!“ Začudeno sem mu rekla: „Gotovo je vaša ljuba mamica toliko priskrbeno za vas molila, da vas kroglja ni usmrtila!“ Pri teh besedah se je obraz vrlega mladeniča vzradostil in veselja zažarel. — Vprašujem še nadalje dobrega vojaka: „Ali je morda že prejel kateri brat železni križ?“ Ponosno mi je odgovoril: „Sedem bratov je bilo že odlikovanih z železnim križem!“ „To bi moral pač vaš cesar vedeti“, mu odvrnem jaz, a on mi odgovori: „To že vé naš cesar, kajti obdaroval je mojo mater z zlatim medaljonom in mojega očeta pa z zlato uro in zlato verižico.“ — Ginjena se poslovim od krasnega mladeniča-vojaka. Mislila sem na njegovo mater, češ: štirinajst krepkih sinov je poslala v vojno za obrambo domovine in cesarja! Koliko skrbi pač ima za njimi in tudi, koliko časti in slave v resnici zasluži ta plemenita žena in mati!“

Vojni pregled.

V bitki pri Vilni so ujeli Nemci 22.000 Rusov. — Uradna poročila nam povedo, da je ruski poraz v Volhiniji še večji, kakor se je dosedaj mislilo. — „Ruski Invalid“ sodi, da stoji na bojni črti med Rigo in Pinskom 59 nemških divizij. — V Minsku vlada grozen strah in policija goni vse moške od 18. do 55. leta na dela ob bojni črti. — Med Smorgonom in Višnevem nemške čete zmagovito prodirajo.

Italijani so 27. septembra zopet obstreljevali bolnišnico „Rdečega Križa“ v Gorici s 50 granatami, dasi je nosil ta zavod še vedno genfsko zastavo. — Velika italijanska bojna ladja „Benedetto Brin“ je vsled eksplozije uničena. Vzrok še ni znan. — Lahi so izgubili do sedaj že do 300.000 mož.

Na srbsko mejo so odrinile štiri bolgarske divizije. — Srbija izpraznjuje iz previdnosti ozemlja ob Bolgariji ter preseljuje vse važne upravne urade ob bolgarski meji v južnozahodno Srbijo. — Francija in Anglija sta ponudila grški vladi 150.000 mož z močno artiljerijo, če pomaga Srbiji. — Naša artiljerija je uničila sovražna utrjevalna dela ob spodnji Savi. — Trdnjaski topovi v Belgradu so izstrelili na mesto Zemun nekaj strelrov, ki niso zadeli. — Dne 23. septembra je odkorakalo 50.000 mož srbske armade proti bolgarski meji. —

Razpoloženje v Srbiji je skrajno potrto in razburjenje po celi deželi veliko; povsod se čuti, da se Srbiji bliža ura usode. Tudi nalezljive bolezni se zopet zelo širijo, kakor kolera, griža in črne koze. — Poslaniki štirispornazuma v Sofiji bodo odpoklicani; angleški poslanik je že odpotoval.

Vsi francoski napadi pri Souchezu, Angreju, Roelincourtu in drugod na celi bojni črti v Champagni do Argonov so bili odbiti; število ujetnikov narašča. — Na Flanderskem sta bili sestreljeni dve angleški letali; letalce so ujeli. — Car in Poincaré si čestitata k velikim bojnim uspehom nad skupnim sovražnikom. (To pa je malo prezgodaj! Ur.) — V Champagni so Francozi izstrelili s topovi nad en milijon krogelj v tridnevem boju.

Avstrijsko uradno poročilo.

Dunaj, 29. septbr. Položaj v vzhodni Galiciji in ob Ikvi je neizpremenjen. Sovražni oddelki, ki so izkušali prodreti zahodno od Tarnopola proti našim utrdbam, so bili pregnani z ognjem. V volhinjskem trdnjaskem ozemlju so vrgle naše čete sovražnika iz vseh postojank zadnjih čet, ki so bile prirejene zahodno od zgornje Putilovke. Bolj severno od tam so vzele z naskokom vztrajno branjeno vas Boguslavsko. Pri c. in kr. vojnih silah je potekel dan mirno.

Dunaj, 29. septembra. — V ozemlju sedla Stilfser je uničil ogenj naše artiljerije več sovražnih topov. Z visoke planote Folgarija severno od Costona podvzeti italijanski napad se je po kratkem ognjenem boju izjalovil. Na Mrzli Vrh in na tolimsko območje se je pričel popoldne zelo ljut artiljerijski ogenj, ki mu je sledil zvečer po en napad na imenovano goro in pri Dolju. Oba napada sta bila odbita ob naših ovirah. Pri Dolju smo vrgli sovražnika takoj iz razstreljenih postojank, v katere je bil udrl. Kakor vedno, so ostale vse postojanke trdno v naši posesti. V ostalem bojevanje na primorski bojni črti ni presegalo običajnega ognja iz topov in navadnih prask.

Namestnik načelnika generalnega štaba: pl. Höfer, fml.

Loterijske številke.

Trst, 22. septembra 71 84 7 82 27

Dolenjci, podpirajte „Dol. Novice“ z inseriranjem!

Dopisi.

Iz Eggenberga pri Gradcu piše z dne 23. septembra t. l. Jos. Marjetič preč. g. p. Pavel Potočniku sledeče: „Častiti oče! — Bilo je družega, tretjega in četrtega septembra. — Družega smo vsi Janezi navdušeno „vorrückali“ za umikajočim se Rusom do pozne noči. Jaz v spremstvu desetih mož smo bili Rusom vedno za petami — v razdalji 100 do 300 korakov. Zjutraj od polu 4. pa do 11. ure ponoči smo ga zasledovali, dokler nismo prišli končno do Seretha, kjer se je Muskali zakopal. Tu je bilo potreba previdnosti! Temno kakor v peči, Rusi ob vodi na drugi strani in mi na tej strani kot tolovaji se plazočiči po stezi v vas ob Serethu v D... Jaz, na zasledovalni patrolji in cel bataljon, ki je za menoj korakal, bi se lahko znašli ob svitu že kje v Rusiji, če bi jaz šel s patroljo še sto korakov dalje. Stvar se je speljala v naš prid. — Tretjega smo od izmučenosti počivali celi dopoldan nad dotično vasjo v gozdu, nasproti Rusom in jih opazovali pri utrjevanju. Popoldne ob 3. uri se pa začne prava vojska, naskok na Rusjake. Cel naš vrl polk in še nekaj Madjarov ga je prijel za goltanec in

artiljerija je pela in tepla po Muskalih, da je bilo veselje. A Rusija, ne bodi nemarna, zagradi za puške, mašince, kanone, itd., in padalo je po nas in vse navzkriž, da se je zemlja tresla in jaz sem vedno gledal deveta nebesa, ker sem ležal s svojimi možmi na ravnem v neki koruzi, kjer so me videli Rusi kakor v ogledalu. K sreči sem jo pa le izkupil v tej koruzi! — Šrapnel mi je hotel razbiti glavo, a v tem trenutku nastavi roko na glavo in kroglja sem prestregel v spodnji del roke, sicer bi me že tudi gališki krti prerili ob Serethu, kakor nesrečnega Valentina.

Kako je bila stvar z Valentinom, mi ni natančno znano, ker nisem bil zraven, a čul sem pa od merodajne strani. On je bil pri prvem bataljonu, severno od mene. Tretjega je prekoračil Sereth in Ruse je imel čisto pred nosom. Drugi dan (4./9.) se pa začne prava bitka. Naše granate in šrapneli so sekali po ruskih glavah neprenehoma, celi dan puške prasketale, da so mislili tamošnji prebivalci: sedaj je pa že sodnji dan, o Bože, Bože...!

In ko je šel tukaj Skušek s svojimi ljudmi dalje, se kar naenkrat začuje med moštvom stokanje, jamranje, upitje in „naprej — naprej“. Kar zakriči eden, ko so vsi ležali na zemlji: „He, ti, pojdi no pogledat, kaj je gospodu poveljniku čete, ki tako jamrajo; najbrže so ranjeni.“ Hitro se splazi eden po zemlji do četovodje nazaj in mu naznani novice. To se je zgodilo pri belem dnevu, in kroglje so deževale. Četovodja se splazi hitro do sluge (purša) od g. praporščaka in ta gre brzo do Valentina. Ko pride do njega, zapazi, da je praporščak ves krvav in da ima rano v glavi. Hoče mu pomagati, a tu izdahne Valentin svojo plemenito dušo. — Veliko pozdravov!

Doneski
K vremenoslovju Bele Krajine.
III.

Kdaj je v zadnjih 28. letih v Beli Krajini, zlasti na Gorjancih, vsako leto prvokrat sneg zapal. J. Šašelj.

L. 1887. V noči od 15. do 16. okt. je bila silna burja in je zapal pri nas prvi sneg. Snežilo je tudi drugi dan, 16. v nedeljo ves dan. Še 17. ga je bilo dosti po Stari gori na Hrvatskem, a Gorjanci so bili vsi beli. Sneg je naredil veliko škodo posebno nekdanjemu g. baronu na Preložniku, kjer je imel še skoraj polovico grozdja trgati. Potem pa je bila prav lepa in topla jesen do 19. decembra, ko je v noči zapal drugič sneg, debel 1 črevelj.

L. 1888. V noči med 20. in 21. okt. zapal je prvi sneg na Gorjancih. 21. je naletaval tudi pri nas.

L. 1889. Prvikrat je zapal sneg nekaj malega v noči od 26. do 27. novembra in to pri nas. A na Gorjancih pa nad Črnomljem in Metliko je pa zapal v noči od 16. do 17., 22. do 23., in 25. do 26. septembra. Mesec september tega leta je bil prav grd. Z izjemo prav malo dni je deževalo skoraj celi mesec.

L. 1890. Dne 16. okt. začelo je po hudi suši, kakršne ni bilo, kakor so govorili, od l. 1834., in precejšnji vročini, deževati. Ponoči potem pa je nastala huda burja in zapal je sneg. V noči od 27. do 28. okt. pa je začelo zopet snežiti in je snežilo tudi 28. ves dan in tudi še ponoči in je zapal 1 črevelj debel sneg.

L. 1891. Oktobar tega leta je bil do 28. prav lep in nenavadno gorak. V noči od 27. do 28. pa je začela briti burja in je bilo nekaj dni prav mrzlo, tako, da je bil 31. led na vodi. V noči od 31. okt. do 1. novembra pa je zapal prvi sneg.

L. 1892. Jesen je bila do 18. okt. nenavadno topla in lepa, brez mraza. Ta dan pa je potegnila burja in 21. okt. pal je prvi sneg.

L. 1895. 17. oktobra zapal je precej debel sneg.

L. 1898. Jesen tega leta je bila prav nenavadna. Bila je prav ugodna, večinoma suha, topla in lepa. Včasih smo imeli prav krasne dni, kakor v spomladi. Mraza ni bilo vso jesen prav nič do 11. decembra, ko smo imeli prvi mraz. Do tega dne je rastla in bila zelena na župniškem vrtu še paprika, ki je proti mrazu prav občutljiva. Po nekodi je celo drevje odganjalo in cvetelo. Cvetete so tudi različne cvetlice, kakor: marjetice, primule, klinčki (nagljji) i. dr. Snega ni bilo prav nič do 20. decembra, ko je prvokrat malo zapal. In kar je še bolj zanimivo, celo na Gorjancih do tega dne ni bil zapal. Tako lepe in ugodne jeseni stari ljudje niso pomnili.

L. 1899. Jesen je bila večinoma prav lepa in gorka do 7. decembra. Ta dan je zapal prvi sneg in je snežilo potem več dni zaporedoma. Nastala je huda zima in 11. je že Kulpa premrznila.

L. 1900. Mesec september in oktober do 14. sta bila nenavadno lepa in gorka, a tudi suha, da do 14. ni mogel nikdo orati in strni sejati. Kako ugodno in toplo je bilo, kaže tudi to, da se je pisec tega spisa še 8., 9. in 11. okt. kopal v Kulpi. Po 14. pa je nastalo hladno vreme in v noči od 15. do 16. zapal je prvi sneg na Gorjancih, a pri nas pa še-le 29. decembra nekaj malega.

L. 1901. 7. okt. ponoči zapal je prvi sneg na Gorjancih, a pri nas pa še-le 23. novembra, ko je zapal precej debel sneg, da so ljudje že na sanih vozili. Nastala je tudi precej občutljiva zima.

L. 1902. Prvi sneg je zapal na Gorjancih 17. oktobra, a pri nas mesec kasneje, 17. novembra. Nato je nastopila precej huda zima. 23., 24. in 25. novembra je bila prav huda zima, da je Kulpa zmrzovala. 25. je kazal toplomer zjutraj ob 7. uri — 8 st. C.

L. 1903. Jesen je bila večinoma prav lepa in topla. Kulpa je imela 9. okt. še +20 st. C., ko se je pisec tega spisa kopal v njej. Prvi mraz smo dobili še-le 9. novb., a prvi sneg na Gorjancih 17. okt., a pri nas še-le 3. decembra.

L. 1904. 19. septembra zapal je prvi sneg na Gorjancih, drugič pa 9. oktobra, a pri nas prvi 16. novembra, ki je pa že drugi dan zginil, a drugi 25. novembra, ki je obležal.

L. 1905. V noči od 3. do 4. oktobra je zapal sneg na Gorjancih nad Metliko, pri nas pa prvi v noči od 24. do 25. okt. Snežilo je potem tudi ves dan 25. in 26. in je zapal 35 cm na debelo. Ker je preje dva dni deževalo in je zapal sneg na mokro, naredil je sneg veliko škodo na drevju, posebno na sadnem, ker je bilo večinoma še listje na njem, katero je močno polomil. Zapal je tudi še mnogo jesenskih pridelkov, katerih ljudje zaradi prejšnjega vednega deževja niso mogli pospraviti, kakor korenje in repo, nekaterim tudi še krompir in zelje. 27. je bil sneg debel že pol metra. Še-le ta dan se je ujasnilo in

nehalo snežiti. Ta dan so vozili ljudje že na sanih. 28. je bilo zjutraj že — 6 st. C mraza. Mnogim kmetom je bilo hudo, ker niso imeli kaj polagati prascem, oziroma kuhati, in so morali po njivah sneg odmetati, da so mogli priti do korenja in repe. Tudi drugod po Kranjskem je zapal v istem času silen sneg, da celo železnice niso mogle voziti. Na Notranjskem je bil debel poldrugi meter in celo v Trstu so ga imeli do pol metra.

L. 1906. V noči od 26. do 27. okt. palo je prvokrat malo snega, ki je pa kmalo zginil. V noči od 9. do 10. decembra pa je zapal debel sneg.

L. 1907. V noči od 17. do 18. nov. palo je nekaj malega snega na Gorjancih nad Metliko, a pri nas je snežilo prvokrat 23. novembra skoraj celi dan, a sneg je kmale zginil. 4. in 25. decembra pa je zopet malo snežilo, sneg pa je za par dni vselej zginil.

L. 1908. 19. oktobra zapal je po hudi burji prvi sneg na Gorjancih, a pri nas pa nekaj malega 23. oktobra. 8. novembra pa je zapal sneg in je potem večkrat snežilo.

L. 1909. Prvi sneg na Gorjancih je zapal v noči od 25. do 26. oktobra, a pri nas v noči od 18. do 19. novembra.

L. 1910. V noči od 2. do 3. novembra zapal je med hudim viharjem prvi sneg na Gorjancih, pa tudi na hrv. pogorju nad Mrzljaki in Kuniči. Tudi pri nas je snežilo med dežjem, a že zjutraj ni bilo nič snega po tleh. 19. novembra pa je zapal pri nas.

L. 1911. V noči od 1. do 2. oktobra zapal je prvi sneg na Gorjancih, ki je pa kmalo zginil. Prvi mraz in prvi led na vodi smo imeli še-le 11. decembra, a prvi sneg pa je zapal še-le 31. dec. nekaj malega.

L. 1912. 6. septembra padel je prvi sneg na Gorjancih nad Metliko. 5. okt. naletaval je sneg tudi pri nas. Prvič pa je zapal 12. novembra.

L. 1913. Prvi sneg je zapal 25. nov., ki je pa kmalo zginil. Drugi pa, ki je obstal, je zapal 5. decembra.

L. 1914. V noči od 21. do 22. sept. je pal prvi sneg na Gorjancih, 10. okt. ponoči pa je tudi pri nas snežilo, a sneg ni obležal.

Razvedrilo.

Nezaupnost. Mati, ki je poročila učitelja: „Franci, bodi vendar bolj zaupljiv proti svojemu očimu; saj tudi on s teboj vse najboljši hoče!“ — „Ne, ne, mama; jaz ga poznam boljše, kakor ti; vsaj je bil skozi dve leti moj učitelj!“

Nečimernost. „Papa, zakaj si vendar puliš bele dlake iz brade in glave?“ — „Veš, Erna, zaradi tega, da bi ne izgledal tako star.“ — „Potem pa je boljše, da izpuliš črne dlake, ker jih je manj!“

Zdravega, krepkega knjigoveškega vajenca sprejme J. Krajec nasl. Novomesto.

Zahvala.

Povodom svojega 80 letnega rojstnega dneva in svojega gođu sem prejel toliko dokazov ljubezni, spoštovanja od svojih ljubih sorodnikov, dragih prijateljev in cenjenih znancev, da si štejem v prijetno dolžnost, se vsem skupaj in vsakemu posebej tem potom prisrčno zahvaliti. Dobil sem od vseh strani nad 150 čestitk v pisnih, na razglednicah in dopisnicah in neštevilno ustnih voščil iz vseh stanov. Bog povrni tisočkrat vsem in še prav posebno mojim gg. sobratom in tovarišem učiteljem vso mi izkazano prijateljstvo in naklonjenost!

Naj mi bode dovoljeno, da navedem tu kot izraz svojega veselja in svoje zadovoljnosti nekatera voščila, ki so me posebno razveselila. Med drugimi mi je pisal neki moj učenc iz fronte ter mi čestital skupno z drugimi učenci, ki so bili pri isti kompaniji. Ko so bili iz nekega kraja v Karpatih poklicani v drug kraj, imeli so med potjo oddih. Tam dobi moj učenec slučajno slovenski časnik, v katerem je bila moja 80 letnica popisana. Takoj so sklenili, da mi čestitajo. Lepo so se mi zahvalili za šolski pouk ter obljubili, da se bodo tudi nadalje hrabro vojskovali za domovino in cesarja, da mi bodo v ponos in veselje. Zares Bog naj obvaruje vsega zlega hvaležne učence!

Neki g. kolega mi je sledeče čestital: „Let osemkrat deset, si včkal, dragi Janez, Jaz, zate srčno svet, čestitam Tebi danes! Iz duše dna Ti to želim, da dvajset še ukaš zim ter z mano, Viljemom in Tilko, izpraznil marsiktero bi „botiljko!“

Zopet drugi:
Vaš osemdeseti rojstni dan, častno bodi praznovan; srčno Vas pozdravljamo, roko Vam poljubljamo. Ata ste nam tako mili, toliko ste dobrot delili; zanje se zahvalimo, zanje dalje prosimo. Hočemo prav pridni biti, vsako željo izpolniti; to naš trud naj vedno bo; to je tudi Vam ljubo!

In tretji zopet čestita:
Minilo srečno je poletje, in prišel je jesenski čas, osulo lepo se je cvetje, le malo rož je še pri nas. Še te nam huda zima vzame, otrpel, mrzel bode svet; vse pušo, v zraku megle same, usehel je že davno cvet. Cvetlica ena vendar rase, umoriti se ne da, cvetela bo na večne čase, noben vihar je ne konča. Ta cvetka nežna, vedno zala, je vzrasla meni iz srca; ljubezen srčna in zahvala, se imenuje cvetka ta. In to Vam star' ata ljubeznjivi, podajam za veseli dan in kličem: „Dolgo let Vas živi, nebeški Oče in Gospod!“

Dobil sem tudi sledeče nemško čestitko:
Zum 80. Geburtstage des Herrn Oberlehres Janez Saje 1835 - 1915:

Innig freun sich heute Deine Lieben, Achzig Jahre zählt Du, edler Greis! Namenlos die Freud', die nichts mög' trüben. Ehre Dir, und Ehre Deinem Fleiss! Zierde warst Du stets des Lehrerstandes; Schutz für Christentum, für Recht und Pflicht. Auf das Wohl des teuren Vaterlandes Immer seh'nd. Nun hoff' mit Zuversicht Einst zu sein im Reich des ew'gen Strandes. Pleterje, am 23. August 1915. P. Bruno Wild.

V spominski knjigi v Novem Lurdu je pa zapisano tako-le: Presveta Devica Novega Lurda naj izprosi mnogozasluznemu gospodu nadučitelju Janezu Saje milost, da še živi mnogo let ter zagleda popolni razvoj tega svetišča in slednjic ob koncu svojega življenja poln hvaležnosti zapusti to zemeljsko dolino z vzdihom: „Sedaj, o Gospod, pusti v miru svojega hlapca, ker so videli moje oči dostojno poveljčano Marijo Devico v tem novem svetišču.“ P. Bruno Wild. 25./8. 1915. P. Marko Fišer, Krško.

To so sami hvaležni dokazi veleč. gospodov patrov kartuzijanov za moj trud, da sem nekatero poučeval slovenski jezik. Čast in hvala njim! Najprijetnejše me je tudi iznenadila lepa vglasba: Zdrava Marija.

Vglasbil in svojemu velecenjenemu, blagemu prijatelju, blagorodnemu gospodu Janezu Saje, mnogozasluznemu nadučitelju, itd., v Št. Jerneju, k njegovemu 80. rojstnemu dnevu poklonil. Davorin Budna.

Tudi krasne lepe spominke in darila, posebno še „Lurški prizori“, so mi bili še prinešeni in poslani. Konečno nimam lepših besedi, nego: Bog poplačaj vsem stotisočkrat, ki so se spomnili name, ter jim vse v obilni meri povrni! — Z Bogom! Vam kliče hvaležno udani Janez Saje, nadučitelj v pokojju. Št. Jernej, 26. septbr. 1915.

Z ozirom na slabe poštne zveze naročite takoj srečke Slovenske Straže! Žrebanje je že 26. oktobra. Ena srečka samo 1 krono. Naročite več srečk skupaj!

Velika svota denarja 154-0-31
se zamore naključiti vsakomur, ki postane naš naročnik. — Brezplačna pojasnila pošilja: Srečkovno zastopstvo 13, Ljubljana.

Popolnoma varno naložen denar.
HRANILNICA in POSOJILNICA
za Kandijo in okolico, reg. zadr. z neom. zavezo
v lastnem domu v Kandiji
sprejema hranilne vloge od vsacega, če je njen ud ali ne, ter obrestuje po $4\frac{1}{2}\%$ 1-0-26
na leto brez odbitka rentnega davka, katerega sama iz svojega plačuje.